CHUYÊN ĐỀ HỆ ĐIỀU HÀNH LINUX

Tuần 7: Tiến trình

GVLT: NGUYỄN Thị Minh Tuyền

Nội dung

1. Tiến trình trong Linux
2. Các biến môi trường
3. Here document
4. Các lệnh liên quan đến pipeline
5. Tính toán số học

Nội dung

1. **Tiến trình trong Linux**
2. Các biến môi trường
3. Here document
4. Các lệnh liên quan đến pipeline
5. Tính toán số học

Tiến trình trong Linux

Một tiến trình

- chương trình đang thực thi
- cần tài nguyên thiết bị: CPU, bộ nhớ trung tâm, truy cập vào các thiết bị vào/ra.

Cây phân cấp của tiến trình

- Mỗi tiến trình luôn luôn được ra bởi một tiến trình khác gọi là tiến trình cha.
- Mỗi tiến trình có 0, 1 hoặc + con
- Tiến trình gốc là `init` (PID = 1).
  - `init` được gán tự động, không có cha
- Hai loại tiến trình tồn tại:
  - Tiến trình người sử dụng, luôn luôn tạo ra từ shell đăng nhập;
  - Các tiến trình « kernel »
- Để hiển thị bảng các tiến trình : `ps`, `pstree`, `top`

Các thuộc tính của một tiến trình

- uid effective user ID
- pid process ID
- ppid parent process ID
- %cpu percentage CPU usage
- %mem percentage memory usage
- vsz virtual size in Kbytes
- started time started
- time accumulated CPU tim
- command command and arguments
- ....

Tạm dừng và tiếp tục một tiến trình

- Trong Linux, có thể tạm dừng tiến trình chạy ở foreground bằng cách ấn CTRL–Z.
  - Tiến trình tạm dừng có thể tiếp tục sau đó.
- Có hai cách để tiếp tục một tiến trình bị tạm dừng:
  - Chạy ở foreground sử dụng lệnh fg (foreground),
  - Chạy ở background sử dụng lệnh bg (background).
- Ví dụ:

emacs	chạy emacs ở foreground
CTRL–Z	tạm dừng emacs
bg	tiếp tục emacs ở background

- Một « job » được định nghĩa như một tiến trình ở background hoặc tạm dừng. Lệnh `jobs` cho phép liệt kê những tiến trình này.

Huỷ một tiến trình

- Một tiến trình tự kết thúc sau khi thực hiện lệnh cuối cùng: Được huỷ bởi hệ điều hành.
- Ctrl-C: kết thúc một tiến trình chạy ở foreground.
- Kết thúc một tiến trình với lệnh `kill` : gởi một tín hiệu đến một tiến trình.

```
$ kill PID
```

  - `kill` gởi tín hiệu 15 để kết thúc (`SIGTERM`)

```
$ kill –9 PID
```

  - `kill` buộc một tiến trình kết thúc bằng cách gởi tín hiệu 9 để huỷ tiến trình (`SIGKILL`).

`killall` gởi một tín hiệu đến tất cả các tiến trình.

Tạo tiến trình

- Một cách duy nhất để tạo tiến trình: bằng cách nhân đôi (clone).
- Một tiến trình tạo ra tiến trình khác gọi là tiến trình cha, tiến trình mới tạo gọi là tiến trình con.
- Tiến trình con kết thừa một bản copy dữ liệu của cha, và chương trình đang thực thi và tiếp tục.
- Không chia sẻ dữ liệu giữa các tiến trình: mỗi tiến trình làm việc độc lập với nhau, không chia sẻ với tiến trình khác.

Các trạng thái của một tiến trình

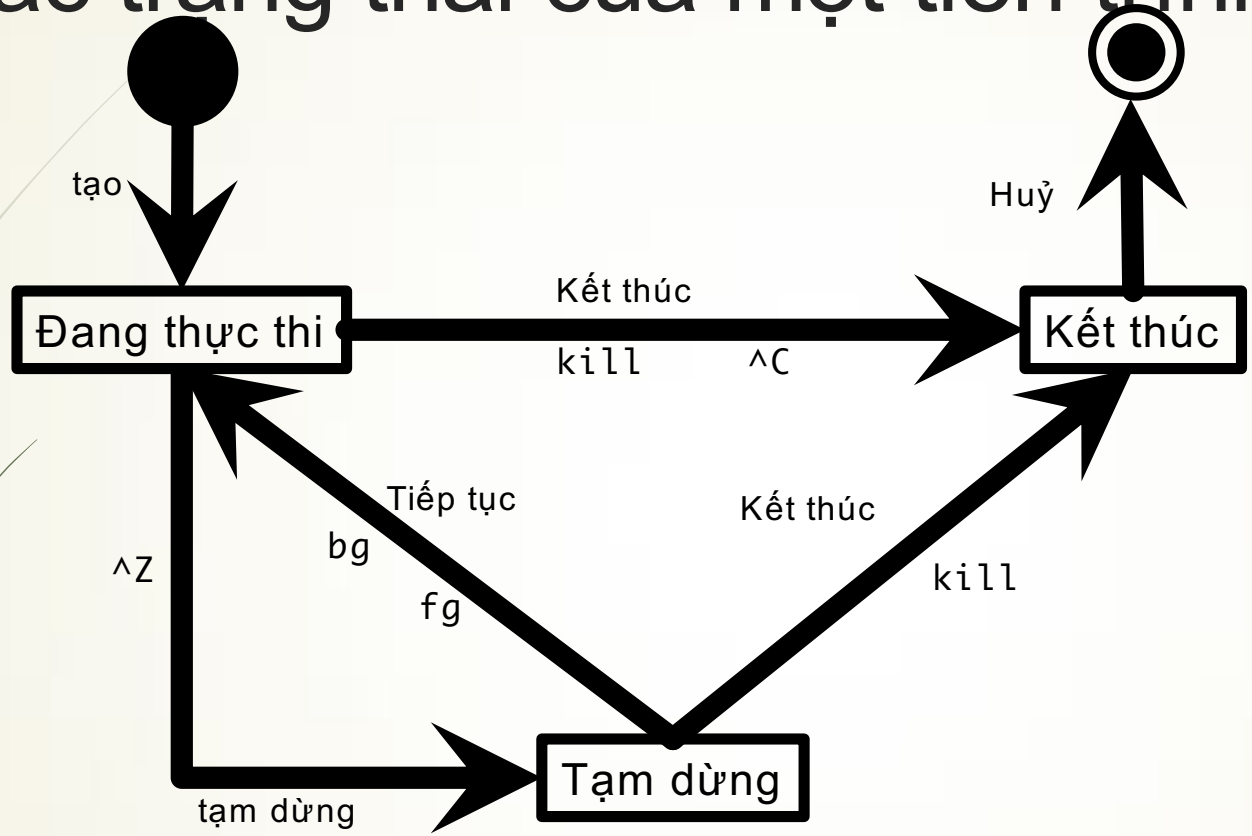

Tiến trình ở foreground và background

- Mặc định: một tiến trình thực thi ở foreground
  - Các tiến trình cha và con thực thi tuần tự.
  - Mỗi lần chỉ thực hiện một lệnh duy nhất.
- Một lệnh cũng có thể thực thi ở background
  - Sử dụng ký tự "&" ở cuối lệnh
  - Hai tiến trình, cha và con thực thi đồng thời.

Tiến trình con

- Một subshell là một tiến trình được chạy bởi shell
- Thực thi các lệnh trong một subshell: (commands)
- Một subshell cho phép cách ly các thao tác. Ví dụ:

```
$ pwd
/home/nguyen/unix
$ (cd .. ; pwd)
/home/nguyen
$ pwd
/home/nguyen/unix
```

- Vòng đời của một subshell không vượt quá ")" :

```
$ (cd ..) ; (pwd)
/home/nguyen/unix
```

Nội dung

1. Tiến trình trong Linux
2. **Các biến môi trường**
3. Here document
4. Các lệnh liên quan đến pipe
5. Tính toán số học

Cấu hình shell

- Shell sử dụng các file cấu hình. Những file này được thực thi khi khởi động shell.

`/etc/profile`

  - Một file duy trì bởi admin để cấu hình các mặc định cho tài khoản trên một máy.

`~/.bash_profile`, `~/.bash_login`, `~/.bashrc` et `~/.profile`

  - Các file được duy trì bởi người dùng để tham số hoá tài khoản của họ.

Các biến môi trường

- Để xem danh sách biến môi trường: lệnh `printenv`

```
$ printenv
TERM_PROGRAM=Apple_Terminal
SHELL=/bin/bash
PATH=/usr/bin:/bin:/usr/sbin:/sbin:/usr/local/bin ...
HOME=/Users/tuyennguyen1
LOGNAME=tuyennguyen1
USER=tuyennguyen1
PWD=/Users/tuyennguyen1/testUnix
LOGNAME=tuyennguyen1
...
```

Một số biến được định nghĩa sẵn

- HOME: thư mục đăng nhập
- PATH: danh sách các thư mục tìm kiếm lệnh cách nhau bởi « : »
- PS1: dấu nhắc lệnh (mặc định : « $ »)
- PS2: dấu nhắc lệnh tiếp tục (mặc định: « > »)
- IFS: các dấu ngăn cách các từ
- PWD: thư mục hiện hành

Xuất biến

- Các biến môi trường được thao tác như các biến. Ví dụ:

```
echo "$PWD" ; PWD="/etc"
echo "$PWD"
```

- Tạo một biến môi trường :

```
export var_name[=value]
```

Nội dung

1. Tiến trình trong Linux
2. Các biến môi trường
3. **Here document**
4. Các lệnh liên quan đến pipeline
5. Tính toán số học

here document

Điều hướng đặc biệt:

```
<< finalword
...
finalword
```

Các thay thế

- Các thay thế được thực hiện trong here document.

```
$ cat << STOP
> My home directory is $HOME
> STOP

My home directory is /Users/tuyennguyen1
```

Sinh ra file script

```
$ cat >| myscript.sh << END
#! /bin/bash
# Script généré le $(date)
echo "Il y a \$# paramètres"
exit 0
END

$ cat myscript.sh
#! /bin/bash
# Script généré le Fri May 20 21:57:30 ICT 2016
echo "Il y a $# paramètres"
exit 0

$ chmod +x monscript.sh

$ ./monscript.sh a b
Il y a 2 paramètres
```

Sinh ra một web page

```
titre="Ma page web"
cat >| mapage.html << FINPAGE
<html>
    <head>
   <title>$titre</title>
    </head>
    <body>
   <h1>$titre</h1>
   <p>Le répertoire $(pwd) contient :</p>
   <ul>
        $(for f in * ; do
       echo "      <li><a href=\"$f\">$f</a></li>"
        done
        )
   </ul>
    </body>
</html>
FINPAGE
```

Tự động hoá việc nhập liệu

- Giả sử có script naissance.sh :

```
#! /bin/bash
echo -n "Jour ? " ; read jour
echo -n "mois ? " ; read mois
echo –n "An ?"    ; read an
echo "Date naissance : $jour/$mois/$an"
exit 0
```

./naissance.sh << END
25
12
1901
END

Lệnh <<<

- Cho phép điều hướng một chuỗi trên đầu vào chuẩn.

```
<<< "text line"
```

- tương đương với

```
<< END
 text line
END
```

- Ví dụ :

```
cat <<< "Bonjour"              # echo "Bonjour"
sort -r > tmp <<< "$(ls)"      # ls | sort -r > tmp
```

Nội dung

1. Tiến trình trong Linux
2. Các biến môi trường
3. Here document
4. **Các lệnh liên quan đến pipeline**
5. Tính toán số học

Lệnh kết nối với pipe

- Mỗi lệnh kết nối với một pipe được chạy bởi một subshell
- Biến được thay đổi giá trị quanh một pipe ➔ mất dữ liệu cho shell

```
$ a=1 ; a=2 | a=3 ; echo "$a"
1
```

- Đọc một kết quả :

```
$ grep page mapage.html | wc -l | read n ; echo "$n"
$ n=$(grep page mapage.html | wc -l) ; echo "$n"
3
```

- Đọc nhiều giá trị :

```
echo 1 2 3 | read a b c    # that bai
read a b c <<< $(echo 1 2 3)
```

Xử lý từng dòng

- Để xử lý từng dòng đầu ra của một lệnh :

```
command | while read line
do
    process $line
done
```

Khối lệnh `while .. do .. done` được thực hiện trong một subshell

→ các biến trong `do .. done` không xuất ra giá trị.

- **Giải pháp** (nếu cần những biến này) : trả về một pipe

```
while read line
do
    process    $line
done <<< "$(command)"   # "" important
```

Ví dụ : Đếm dòng

```
n=0
ls -l | while read line
do
   n=$(expr $n + 1)
done
echo "$n"                  # 0
```

- **Giải pháp :**

```
n=0
while read line
do
   n=$(expr $n + 1)
done <<< "$(ls -l)"
echo "$n"                  # 41 ok
```

Nội dung

1. Tiến trình trong Linux
2. Các biến môi trường
3. Here document
4. Các lệnh liên quan đến pipeline
5. **Tính toán số học**

Ước lượng số học

- Các biểu thức số học trong bash :
  - chỉ với số nguyên
  - toán tử và cú pháp của ngôn ngữ C
  - biểu thức được xử lý như thể được đặt trong " ", nghĩa là không cắt dựa trên các khoảng trắng
  - ta có thể bỏ qua $ nếu không nhập nhằng
- Hai hình thức : (( )) và $(( ))

Thay thế số học

```
$((expression))
```

được thay thế bởi giá trị của biểu thức.

```
$ echo $((20+30))
50
$ x=20 ; y=30 ; echo $(($x+$y))
50
```

- Ta có thể bỏ qua $:

```
$ echo $((x+y))
50
```

... ngoại trừ trường hợp nhập nhằng :

```
$ set 5 ; echo $((x+$1))
25
```

Tính toán

- Tôn trọng độ ưu tiên :

```
$ echo $((10-3*(4+5)))
-17
```

- Phép chia nguyên :

```
$ echo $((17/7))
2
$ echo $((17.0/7))
bash: 17.0/7: syntax error: invalid arithmetic
operator (error token is ".0/7")
```

- Đối với số thực, sử dụng lệnh bc bc :

```
$ echo "scale=8; 17/7" | bc
2.42857142
$ bc <<< "scale=4; sqrt(2)"
1.4142
```

Biểu thức C

- Phép toán logic → 0 hoặc 1

```
$ echo $((10==10))
1
```

- Toán tử bậc 3:

```
$ echo $((3>=5 ? 3:5))
5
```

- Biểu thức với các dấu phẩy: ước lượng từ trái sang phải, giá trị bên phải

```
$ echo $((x=y=4, y++, x+y))
9
```

Ví dụ với hàm

```
add()    # a b
{
    local a="$1" b="$2"
    local f=$((a+b))
    echo $f
}
```

Những phần bổ sung so với C

- Tính luỹ thừa :

```
$ echo $((2**5))
32
```

- Hệ đếm :

```
$ echo $((0100))      # hệ 8
64
$ echo $((0x100))     # hệ 16
256
$  echo $((2#100))    # hệ 2       CGNU:0b100
4

$  k=5; echo $(($k#100))

25
```

Giá trị trả về của một biểu thức

((expression)) thành công nếu biểu thức đúng, nghĩa là ≠0

```
$ ((1)) ; echo $?          # đúng
0                          # thành công
$ ((0)) ; echo $?          # sai
1                          # thất bại
```

- Sử dụng :

```
if ((expression)); then .. ; fi
while ((expression)); do .. ; done
fonction() { .. ; ((expression)) ;}
```

Ví dụ

```
((x = 3, y=x+2))
((x++)) ; y=$((y+1))
if (($#<2)); then
    echo "2 arguments" > /dev/stderr ; exit 1
fi
is_positive()    # x
{
    local x="$1"
    ((x>=0))
}
if is_positive "$y"; then .. ; fi

i=10
while is_positive "$i"; do echo "$i"; ((i--)); done
```

Vòng lặp của C

```
for ((expr1; expr2; expr3)); do .. ; done
```

- Giống C, tương đương với

```
((expr1))
while ((expr2)); do
    ..
    ((expr3))
done
```

- Ví dụ :

```
$ for ((i=0,j=5;i<j;i++,j--)); do echo "$i $j"; done
0 5
1 4
2 3
```

Câu hỏi ?